

บทที่ 2

สิวและการรักษา

สิวเป็นโรคหนึ่งของต่อมไขมันที่พบได้บ่อย มักเป็นในวัยรุ่น และพบได้บ่อยมากในวัยหนุ่มสาว ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาเรื่องความสวยงาม ส่งผลกระทบต่อภาวะจิตใจของผู้ที่เป็นสิว

ระบาดวิทยา

สิวเป็นโรคที่พบได้บ่อยมากในวัยรุ่นและวัยหนุ่มสาว จนกระทั่งบางคนบอกว่าเป็นภาวะการเปลี่ยนแปลงที่ปกติอย่างหนึ่งทางกายภาพ สิวสามารถพบได้ตั้งแต่แรกเกิด ซึ่งเชื่อว่าเกิดจากการกระตุ้นต่อมไขมันซีบาเซียส จากฮอร์โมนแอนโดรเจน ที่มาจากต่อมหมวกไต สิวส่วนใหญ่ มักเริ่มเป็นตั้งแต่วัยรุ่น เป็นสิ่งซึ่งแสดงถึงเด็กย่างเข้าสู่วัยรุ่น ช่วงอายุที่เป็นสิวมากที่สุดคือ วัยรุ่นตอนต้นถึงวัยรุ่นตอนปลาย (Mid-to-late teenage period) หลังจากช่วงอายุนี้อุบัติการณ์จะค่อยๆลดลง แต่ในผู้หญิงพบว่าเป็นสิวในช่วงอายุมากกว่า 30 ปีได้

สาเหตุและพยาธิสภาพ

ปัจจุบันยังไม่ทราบสาเหตุที่แท้จริงของการเกิดสิว แต่พบว่ามีปัจจัยหลายอย่าง que เชื่อว่าเป็นสาเหตุของการเกิดสิว คือ

1. การเปลี่ยนแปลงที่การสร้างเคอราตินบริเวณรูขุมขน^(16,17) พบว่าเคอราตินมีการหนาแน่นมากขึ้น , ลามะรากรานูลลดลง, เคอราโตไฮยาลินกรานูลเพิ่มขึ้น และพบบางเซลล์มีไขมันภายในเซลล์ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นก่อให้เกิดสิวลุดตัน
2. ต่อมไขมันซีบาเซียส ขนาดใหญ่กว่าปกติ และการผลิตไขมัน ซีมุมมากกว่าปกติ พบว่าผู้ป่วยสิวมีย่อมไขมันซีบาเซียสขนาดใหญ่กว่าปกติ และการผลิตไขมันซีมมมากกว่าปกติ เมื่อเทียบกับคนไม่เป็นสิวมีย่อมไขมันซีม เป็นสารที่ก่อให้เกิดสิวลุดตัน และถ้าจัดไขมันซีมลงได้ผิวหนังจะก่อให้เกิดการอักเสบของผิวหนัง รวมทั้งพบว่ายาที่มีฤทธิ์ต่อต่อมไขมัน เช่น แอนโดรเจน, เอสโตรเจน และยาชนิดรับประทานกลุ่มเรตินอยด์ สามารถควบคุมการเกิดสิวได้ มีการศึกษาพบว่า มีการลดลงอย่างมีนัยสำคัญของกรดไลโนเลอิก (Linoleic acid) ในไขมันซีมของผู้ป่วยสิวมซึ่งการลดลงแปรผกผันกับอัตราการหลั่งของไขมันซีม Downing และคณะ⁽¹⁸⁾ ได้ตั้งทฤษฎีไว้ว่า การลดลงของความเข้มข้นของกรดไลโนเลอิก ในไขมันเกิดจากการเพิ่มอัตราการสร้างไขมันซีม ซึ่งไปเจือจางกรดไลโนเลอิกที่มีอยู่ ส่งผลให้เกิดการขาดกรด

ไลโนเลอิก ซึ่งเป็นกรดไขมันจำเป็นในบริเวณผิวของรูขุมขน ซึ่งทำให้เกิดการหนาตัวของผิว บริเวณรูเปิดของขน

3. เชื้อโปรปีโอเนอแบคทีเรียมแอคเน

เชื้อ *P. acnes* เป็นเชื้อแบคทีเรียชนิดแท่งแกรมบวก ไม่ต้องการอากาศในการเจริญเติบโต พบได้เด่นชัดบริเวณรูขุมขน ถึงแม้ว่าจะพบเชื้ออื่นๆได้บริเวณรูขุมขน เช่น *Propionibacterium granulosum*, โคแอกกูเลสเนกกาทีฟไมโครคอคโคส แต่ไม่พบมากเท่าเชื้อ *P. acnes*⁽¹⁹⁾

ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับว่า เชื้อ *P. acnes* เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดสิว ซึ่งเชื้อ *P. acnes* มีเอนไซม์ไลเปส ย่อยไขมันไตรกลีเซอไรด์ในซีบัม ได้กรดไขมันอิสระ ซึ่งทำให้เกิดการอักเสบ และพบว่าเชื้อ *P. acnes* เอนไซม์โปรตีเอส , ไฮยาลูโรนิเดส และ เคโมแทคติกแฟคเตอร์ ซึ่งมีความสำคัญในกระบวนการอักเสบ นอกจากนี้ในคนไข้ผู้ป่วยสิวที่อาการมากจะพบว่ามีความสัมพันธ์ต่อเชื้อ *P. acnes* ในกระแสเลือด

4. ฮอริโมนแอนโดรเจนมีฤทธิ์ควบคุมการพัฒนาของต่อมไขมันซีบาเซียส และการผลิตไขมันซีบัม และยังอาจมีส่วนเกี่ยวข้องในการสร้างเคอราตินบริเวณรูขุมขน โดยมีสิ่งสนับสนุนคือ

- (1) มีตัวรับของแอนโดรเจนอยู่บริเวณชั้นหุ้มขนส่วนนอกของรูขุมขน⁽²⁰⁾
- (2) การสร้างฟอลลิคูล่าลดลงเมื่อผู้ป่วยได้รับยาต้านแอนโดรเจน⁽²¹⁾
- (3) พบเอนไซม์ที่เกี่ยวข้องกับการเมตาบอลิซึมของแอนโดรเจนบริเวณรูขุมขน⁽²²⁻²⁴⁾ แต่ไม่พบว่าฤทธิ์ของแอนโดรเจนโดยตรงต่อการสร้างเคอราตินของรูขุมขน

ผู้ป่วยสิวส่วนใหญ่มีระดับแอนโดรเจนในเลือดอยู่ในเกณฑ์ปกติแต่มีการศึกษาหลายครั้งที่พบว่าระดับดีไฮโดรเทสโทสเตอโรน ซัลเฟต , เทสโทสเตอโรน หรือ ไดไฮโดรเทสโทสเตอโรน เพิ่มขึ้น แต่อยู่ในเกณฑ์ปกติ เชื่อว่าการสร้างแอนโดรเจนในผิวหนังอาจมีความสัมพันธ์โดยตรงกับการเกิดสิว

สำหรับเอนไซม์ห้าอัลฟารีดักเตส ซึ่งมีหน้าที่เปลี่ยนไดไฮโดรเทสโทสเตอโรนเป็น เทสโทสเตอโรน พบเอนไซม์นี้สูงขึ้นในชั้นเนื้อที่ได้จากผู้ป่วยสิว โดยพบเป็นไอโซไซม์ชนิดที่ 1 ซึ่งพบได้ในต่อมไขมันซีบาเซียส พบเพิ่มขึ้นในบริเวณที่เกิดสิว เช่น บริเวณใบหน้า⁽²⁵⁾

ในผู้ป่วยหญิงที่มีแอนโดรเจนมากกว่าปกติ จะพบมีสิवरุนแรง ร่วมกับมีขนมากผิดปกติ มีประจำเดือนผิดปกติ และมีเสียงแหบ

ผู้ที่ได้รับแอนโดรเจนจากภายนอก เช่น เทสโทสเตอโรน, กลูโคคorticoid ก็สามารถทำให้เกิดสิวได้

ปัจจัยอื่นที่กระตุ้นให้เกิดสิว

พันธุกรรม

ยังไม่มีข้อพิสูจน์ที่แน่ชัดว่าพันธุกรรมเกี่ยวข้องกับการเป็นสิว แต่พบว่าในฝาแฝดไข่ใบเดียวกัน แผลที่เป็นสิวมักมีคู่แฝดเป็นสิวลักษณะเดียวกันถึงร้อยละ 97.9 แต่ในแฝดไข่คนละใบมีเพียงร้อยละ 45.8 ของคู่แฝดที่เป็นสิวลักษณะเดียวกัน

ยาบางชนิด

ยาบางชนิด เช่น คอร์ติโคสเตียรอยด์ ไอโอโดด์ หรือวิตามิน บี 12 กระตุ้นให้เกิดสิวได้

เครื่องสำอาง สบู่ น้ำมันใส่ผม

เครื่องสำอาง สบู่ น้ำมันใส่ผม ก็ทำให้เกิดสิวได้ เครื่องสำอางที่มีส่วนผสมของ น้ำมันมะกอก, วาสลีน หรือ ลาโนลิน สบู่ที่มีส่วนผสมของ น้ำมันดิน, กำมะถัน หรือยาปฏิชีวนะ เช่น เฮกซาคลอร์ฟีน ซึ่งสารเหล่านี้สามารถกระตุ้นให้เกิดสิวได้

ภาวะก่อนมีประจำเดือน

มีรายงานว่า ร้อยละ 60-70 ของผู้หญิงที่เป็นสิวมักมีสิวมากขึ้นใน 1 สัปดาห์ก่อนมีประจำเดือน เนื่องจากฮอร์โมนโปรเจสเตอโรนที่หลั่งออกมามากในช่วงนั้นทำให้มีการคั่งของน้ำในร่างกาย รูขุมขนบวมมากขึ้น การไหลผ่านของไขมันเป็นไปได้ไม่ดี สิวมักเห่อใน 2-3 วันต่อมา

ภาวะเครียด

ภาวะเครียดกระตุ้นให้เกิดสิวหรือไม่นั้นยังไม่มีข้อสรุปที่แน่ชัด แต่มีบางรายงานที่กล่าวถึงสิวมักเห่อมากขึ้นในช่วงที่เครียดจากการสอบ

อาชีพและสิ่งแวดล้อม

การทำงานในที่ที่มีอากาศร้อนชื้น เหงื่อออกมาก ทำให้เกิดการบวมของท่อไขมัน และเกิดสิวมามากได้

อาหาร

อาหารไม่มีผลต่อการเกิดสิว

พยาธิกำเนิด

รอยโรคเริ่มแรกของสิวคือ สิวอุดตัน หรือคอมมีโดน ซึ่งจะเกิดขึ้นบริเวณส่วนกลางของรูขุมขน เป็นลักษณะก้อนเคอราตินที่มีไขมันอยู่มาก ขยายตัวออกด้านผนังของรูขุมขนให้บางและพองออก⁽²⁶⁾ เคอราตินจะค่อยๆ สะสมมากขึ้น ส่งผลให้ผนังของรูขุมขนบางลงและพองออก ต่อมาไขมันที่บาเซียสจะค่อยๆ ฝ่อลง และถูกแทนที่ด้วยเซลล์ชั้นผนังกำพำ สิวอุดตันชนิดหัวเปิดจะมีรูเปิดชัดเจน ภายในเป็นเคอราตินที่เต็มไปด้วยไขมันเรียงตัวเป็นวงหลายๆ ชั้น สิวอุดตันชนิดหัวปิดจะมีรูเปิดเล็กมาก และภายในบรรจุด้วยเคอราตินหลวมๆ ไม่อัดแน่นเหมือนสิวอุดตันหัวเปิด

ปัจจุบันยังไม่ทราบสาเหตุเริ่มต้นที่ชัดเจนของสิวอุดตัน แต่พบว่าไขมันที่ขุมขนของมนุษย์สามารถกระตุ้นให้เกิดสิวอุดตันที่หูชั้นนอกของกระต่ายได้ การลดลงของความเข้มข้นของกรด

ไคโนเลอิกที่ได้กล่าวไว้แล้ว รวมถึงการสร้างเคอราตินมากกว่าปกติ บริเวณท่อนของรูขุมขน จะทำให้เกิดสิวอุดตันได้

สิวอุดตันชนิดหัวเปิดมักจะไม่ก่อให้เกิดการอักเสบ ถ้าไม่มีการแกะเกา แต่สิวอุดตันที่มองไม่เห็นหรือไม่ใคร่ค่อมิโดน และสิวอุดตันชนิดหัวปิดมักเป็นบริเวณที่เกิดสิวกักเสบโดยเริ่มจากการมีไขมันหลุดออกจากผนังของสิวอุดตันแล้วเกิดมีปฏิริยาการอักเสบบริเวณชั้นผิวหนังแท้ จนกระทั่งมีการแตกมีส่วนประกอบของสิวอุดตันเข้าไปสู่ชั้นผิวหนังแท้มากขึ้นจะเกิดปฏิริยาการอักเสบมากขึ้น สามารถพบเซลล์อักเสบ รวมถึงเซลล์อักเสบขนาดใหญ่ และแบคทีเรีย *P. acnes*

ผิวหนังจะพยายามสร้างผนังเพื่อล้อมรอบการอักเสบ ถ้าล้อมรอบได้สำเร็จการอักเสบจะอยู่เฉพาะในรูขุมขน แต่มักล้อมรอบได้ไม่สมบูรณ์ เกิดมีการแตกของผนังสิวอุดตันและมีการอักเสบอย่างมาก ซึ่งนำมาสู่การเกิดแผลเป็น

อาการแสดง

สิวพบมากที่สุดที่หน้า รองลงมาคือ บริเวณหลัง ออก และไหล่ สิวที่เกิดบริเวณลำตัวมักพบหนาแน่นบริเวณแนวส่วนกลางของลำตัว ลักษณะรอยโรคของสิวมียหลายชนิด โดยสามารถแบ่งออกตามวิธีของ Leeds ได้เป็น รอยโรคชนิดอักเสบ รอยโรคชนิดไม่อักเสบ และรอยโรคตามหลังการเป็นสิว

1. รอยโรคชนิดไม่อักเสบ คือสิวอุดตัน ซึ่งแบ่งได้เป็น
  - 1.1 สิวอุดตันหัวเปิด มีลักษณะตุ่มขนาดเล็กราบหรือนูนเล็กน้อย มีตรงกลางเป็นรูอัดแน่นด้วยสารสีดำ ซึ่งเป็นเคอราติน และไขมัน
  - 1.2 สิวอุดตันหัวปิด มีลักษณะเป็นตุ่มขนาดเล็ก สีจางกว่าสีผิวปกติ ไม่มีรูเปิดซึ่งสิวอุดตันชนิดนี้มีความสำคัญทางคลินิก เนื่องจากสามารถเปลี่ยนเป็นสิวนชนิดอักเสบได้ ถึงแม้ว่าสิวอุดตันจะเป็นรอยโรคเริ่มต้นของสิว แต่สามารถพบได้ในโรคหรือภาวะอื่นๆอีก เช่น สิวอุดตันที่บริเวณรอบๆตาของผู้สูงอายุหรือสิวอุดตันที่พบในผิวที่ผ่องจากการฉายแสงเพื่อการรักษา
2. รอยโรคชนิดอักเสบ
  - 2.1 สิวอักเสบชนิดตุ่ม ขนาด 0.1-0.5 เซนติเมตร ลักษณะเป็นตุ่มแดง ถ้ามีขนาดเล็ก อักเสบเล็กน้อย เรียกว่า สิวอักเสบชนิดตุ่มอักเสบน้อย ถ้าขนาดใหญ่ขึ้นอักเสบมาก เรียกว่า สิวอักเสบชนิดตุ่มอักเสบมาก
  - 2.2 สิวอักเสบชนิดหนอง ขนาด 0.1-0.5 เซนติเมตร ลักษณะเป็นหัวหนอง ถ้ามีขนาดเล็ก อักเสบน้อย เรียกว่า สิวอักเสบชนิดหนองอักเสบน้อย สิวมีขนาดใหญ่ อักเสบมาก เรียกว่า สิวอักเสบชนิดหนองอักเสบมาก
  - 2.3 สิวอักเสบชนิดตุ่มใหญ่ ขนาด ≥ 0.5 เซนติเมตร มักอยู่ลึก ถ้าใช้มือคลำจะได้ชัดมากขึ้น ถ้ามีขนาดใหญ่มาก ภายในมีของเหลวเป็นหนอง เรียกว่า ซีส
3. รอยโรคตามหลังการเป็นสิว

- 3.1 รอยโรคชนิดราบ เป็นรอยราบสีต่างๆ เช่น แดง, ดำ เกิดตามหลังสิ่วอักเสบ
- 3.2 รอยแผลเป็นชนิดปุ่ม เป็นรอยยุบตัวลงของผิวหนัง แบ่งได้เป็น 3 ชนิด คือ
  - 3.2.1 รอยแผลเป็นชนิดปุ่มรูปตัววี
  - 3.2.2 รอยแผลเป็นชนิดปุ่มรูปตัวยู
  - 3.2.3 รอยแผลเป็นชนิดปุ่มรูปสี่เหลี่ยม

การตรวจทางห้องปฏิบัติการ

ไม่จำเป็นต้องทำการตรวจทางห้องปฏิบัติการ ยกเว้น คิดว่าเป็นสิ่วจากภาวะฮอร์โมนแอนโดรเจนมากผิดปกติ

แอนโดรเจนส่วนเกินอาจมาจากต่อมหมวกไตหรือรังไข่

สิ่งที่ต้องตรวจเลือด คือ ดีไฮโดรอีพีแอนโดรสเตอโรซัลเฟต, เทสโทสเตอโรนรวม, เทสโทสเตอโรนอิสระ และอัตราส่วนระหว่างลูทีไนซิงฮอร์โมนกับฟอลลิเคิลสติมูเลติงฮอร์โมน โดยทำการตรวจในช่วงลูเตียลของรอบเดือน หรือช่วงเวลา 2 สัปดาห์ก่อนการมีประจำเดือน และผู้ป่วยที่กินยาคุมกำเนิด จะต้องหยุดยาอย่างน้อย 1 เดือนก่อนการตรวจ

ถ้าดีไฮโดรอีพีแอนโดรสเตอโรซัลเฟต เท่ากับ 4,000-8,000 นาโนกรัมต่อมิลลิลิตรจะเข้าได้กับโรคต่อมหมวกไตโตมากกว่าปกติตั้งแต่กำเนิด ถ้าค่ามากกว่า 5,000 นาโนกรัมต่อมิลลิลิตร จะเข้าได้กับโรคก้อนเนื้อของต่อมหมวกไต

ถ้าค่าเทสโทสเตอโรนรวม มากกว่า 150 นาโนกรัมต่อมิลลิลิตร แปรผลว่าน่าจะมีแอนโดรเจนส่วนเกินจากรังไข่ ถ้าค่า 150-200 นาโนกรัมต่อมิลลิลิตร หรือมีอัตราส่วน LH/FSH มากกว่า 2.0 จะเข้าได้กับโรคโพลีซีสติกโอวารี่

ถ้าค่าเทสโทสเตอโรนสูงมากจะเข้าได้กับก้อนเนื้อของรังไข่

การวินิจฉัย

สิ่วมักไม่มีปัญหาในการวินิจฉัย การวินิจฉัยดูจากรอยโรค ซึ่งมักมีรอยโรคหลายชนิดรวมกันอยู่ ทั้งสิ่วจุดตันและสิ่วอักเสบชนิดต่างๆ ซึ่งมักพบบริเวณ หน้า, หลัง หรือ ออก

การวินิจฉัยแยกโรค

อาจต้องแยกจากโรคต่างๆ เช่น รุขุมขนอักเสบ ซึ่งมักมีรอยโรคเพียงอย่างเดียว และไม่มีลักษณะสิ่วจุดตัน

การรักษา

มีวิธีมากมายสำหรับการรักษาสิว แต่มีหลักการใหญ่ๆอยู่ 4 อย่าง สำหรับการรักษาสิว คือ

1. แก้ไขรูปแบบการสร้างเคอราตินของรูขุมขนที่เปลี่ยนไป
2. การลดการสร้างไขมันของต่อมไขมัน
3. การลดเชื้อแบคทีเรียบริเวณรูขุมขน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง *P. acnes* รวมถึงการยับยั้งแบคทีเรียสร้างสารที่ก่อให้เกิดการอักเสบ
4. ด้านการอักเสบ

หลักในข้อ 1 มีผลต่อสิวนิดไม่อักเสบ แต่หลักการข้อ 2-4 มีผลต่อสิวอักเสบ แต่อย่างไรก็ตาม หลักการข้อที่ 1 ใช้ป้องกัน และรักษาสิวไม่อักเสบ ซึ่งเป็นการป้องกันการเกิดสิวก่อนตามมา

การรักษาเฉพาะที่

1. เบนซิลเปอร์ออกไซด์

มีทั้งรูปแบบครีม, เจล และโลชั่น ขนาดความเข้มข้น 2.5%, 5% และ 10% มีฤทธิ์ฆ่าเชื้อแบคทีเรียส่งผลให้การย่อยสลายไขมันไตรกลีเซอไรด์เป็นกรดไขมันอิสระ ซึ่งมีฤทธิ์กระตุ้นการอักเสบ⁽²⁷⁾ ยานี้สามารถทำให้ผิวหนังแห้งลงรวมทั้งเกิดการระคายเคือง และการแพ้ได้

2. กรดเรตินอยิก

มีทั้งรูปแบบครีม, เจล และโลชั่น ขนาดความเข้มข้น 0.01%, 0.02%, 0.05%, 0.075% และ 0.1%

ออกฤทธิ์ทำให้เกิดการหลุดลอกของสิวอุดตัน และป้องกันการเกิดสิวอุดตันใหม่ โดยแก้ไขการสร้างเคอราตินที่รูขุมขนที่เปลี่ยนไป แต่ไม่มีฤทธิ์ฆ่าเชื้อแบคทีเรีย

ผลข้างเคียงของยาที่เกิดขึ้นบ่อยคือ การระคายเคือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งยาในรูปแบบโลชั่น และเจล รวมทั้งให้หลีกเลี่ยงแสงแดด เพราะจะทำให้เกิดผิวหนังไหม้ได้

ในปัจจุบันมียากุ่มเรตินอยด์ตัวใหม่ๆ ซึ่งใช้รักษาสิว เช่น อะดาพาลีน⁽²⁸⁾, ทาซาโลทีน⁽²⁹⁾ ซึ่งมีฤทธิ์ก่อการระคายเคืองน้อยกว่า

3. ซัลเฟอร์และริโซซินอล

เป็นยารักษาสิวที่มีใช้มานาน กลไกการออกฤทธิ์ไม่ชัดเจน ในผลิตภัณฑ์มักมีกรดซาลิซิลิกร่วมอยู่ด้วย ซึ่งมีฤทธิ์สลายสิวอุดตันแต่ไม่มากเท่ากรดวิตามินเอ

4. ยาปฏิชีวนะชนิดทาภายนอก

มีขายทั่วไปตามท้องตลาด เช่น อิริทโรรมัยซิน, คลินดามัยซิน, เมโทรนิดาโซล, คลินดามัยซินผสมเบนซิลเปอร์ออกไซด์ และคลินดามัยซินผสมเมโทรนิดาโซล

ยาปฏิชีวนะเหล่านี้มีฤทธิ์ฆ่าเชื้อ *P. acnes* ทำให้กรดไขมันอิสระลดลง และมีฤทธิ์ลดการอักเสบ แต่การนิยมใช้ยาปฏิชีวนะในการรักษาสิวมีผลให้เกิดการดื้อยาของเชื้อ *P. acnes*

5. กรดอะเซลาอิก

เป็นยาทาภายนอก ชนิดครีม 20% ออกฤทธิ์ยับยั้งการเพิ่มจำนวนแต่ไม่ฆ่าเชื้อ *P. acnes* และยังมีฤทธิ์ทำให้การสร้างเคราตินกลับสู่ภาวะปกติ

เนื่องจากยาทาภายนอกชนิดต่างๆมีกลไกการทำงานต่างๆกันจึงมักนิยมใช้ร่วมกันเพื่อเสริมฤทธิ์การรักษา รวมทั้งลดการดื้อยาของเชื้อ *P. acnes*

การรักษาโดยวิธีทางกายภาพ

1. การใช้ความเย็น โดยใช้ไม้พันสำลีจุ่มไนโตรเจนเหลวแตะที่สิ่วอักเสบ 2 ครั้ง ครั้งละ 20 วินาที เพื่อช่วยลดการอักเสบ ปัจจุบันวิธีนี้ไม่นิยมใช้
2. การฉายแสงอัลตราไวโอเล็ต ไม่พบว่าได้ผลชัดเจน จึงไม่เป็นที่นิยม
3. การฉายแสงเอ็กซ์เรย์ ช่วยลดการทำงานของต่อมไขมันซีบาเซียสเป็นการชั่วคราว แต่มีผลข้างเคียงที่รุนแรง คืออาจก่อให้เกิดมะเร็งต่อมธัยรอยด์
4. การกดสิ่ว ใช้สำหรับสิ่วไม่อักเสบ ทั้งสิ่วอุดตันชนิดหัวเปิด และสิ่วอุดตันชนิดหัวปิด โดยใช้ที่กดสิ่ว การกดสิ่วอุดตันชนิดหัวเปิดช่วยป้องกันไม่ให้เกิดการอักเสบของหัวสิ่วชนิดนี้ต่อไป โดยใช้เข็มเบอร์ 25 หรือ 26 เปิดรูสิ่วแล้วใช้ที่กดสิ่วกดออก สำหรับสิ่วอุดตันชนิดหัวปิด ซึ่งมีโอกาสน้อยที่จะเกิดการอักเสบอาจทำการกดออกเพื่อผลด้านความสวยงาม
5. การฉีดสเตอรอยด์เพื่อการรักษาสิ่ว การฉีดสเตอรอยด์จะทำให้การอักเสบลดลงอย่างรวดเร็ว โดยใช้ยาไตรแอมซิโนโลน อะซีเตต ขนาด 2.5 – 10 มิลลิกรัมต่อมิลลิลิตร ฉีดเข้ารอยโรคอักเสบ ในปริมาณ 0.05-0.25 มิลลิลิตรต่อสิ่ว 1 จุด

ข้อควรระวังคือการฉีดยาลึกเกินไป หรือมากเกินไป จะทำให้เกิดผิวหนังฝ่อลงได้

การรักษาด้วยยาชนิดรับประทาน

ยารับประทานใช้ในสิ่วชนิดรุนแรงปานกลางถึงรุนแรงมาก ในผู้ป่วยบางรายที่เป็นสิ่วไม่รุนแรงนัก แต่มีความกังวลมาก หรือถ้ามีสิ่วอักเสบแล้วเวลาหายจะมีรอยดำหรือรอยแผลเป็นหลงเหลืออยู่มาก ก็อาจพิจารณาให้ยารับประทานร่วมด้วย

ยาชนิดรับประทานที่ใช้บ่อยมี 3 กลุ่ม คือ ยาปฏิชีวนะ, ยาฮอร์โมน และยาเรตินอยด์ชนิดรับประทาน

1. ยาปฏิชีวนะ ออกฤทธิ์ลดปริมาณ *P. acnes* และกรดไขมันอิสระซึ่งทำให้สิ่วลดลง, การอักเสบลดลง และป้องกันการเกิดสิ่วใหม่
  - 1.1 เตตราซัยคลิน เริ่มต้นด้วยขนาด 500-1,000 มิลลิกรัมต่อวัน โดยแบ่งให้ 2-4 ครั้ง ต้องรับประทานอย่างน้อย 3-4 สัปดาห์ หรือมากกว่าจึงจะเริ่มเห็นผล เมื่อดีขึ้นแล้วค่อยๆลด

ขนาดยาสูง ยานี้ควรรับประทานเวลาท้องว่างไม่ควรรับประทานพร้อมนม, ยาลดกรด และธาตุเหล็ก

ยาไม่มีฤทธิ์ลดการสร้างไขมัน แต่สามารถลดจำนวน *P. acnes*, ลดกรดไขมันอิสระและยังมีฤทธิ์ต้านการอักเสบด้วย ผลข้างเคียงของยาคือจะเกิดสีเหลือง-น้ำตาล บริเวณพื้นอย่างถาวรในพื้นที่กำลังเจริญเติบโต รวมถึงมีรายงานการยับยั้งการเจริญเติบโตของกระดูกในทารกในครรภ์ ดังนั้นจึงไม่ควรใช้ยาในหญิงมีครรภ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากตั้งครรภ์เดือนที่ 4 และในเด็กอายุน้อยกว่า 8 ปี

1.2 อิริทโรรมัยซิน ขนาดยาที่ใช้ 1-2 กรัมต่อวัน ใช้ได้ผลดีพอๆกับ เตตราไซคลิน แต่เนื่องจากในอดีตมีการใช้กันมากทั้งในรูปยาทาภายนอก และยารับประทาน ทำให้มีรายงานพบการดื้อยาของเชื้อ จึงมีการใช้ยานี้น้อยลง และใช้ในหญิงมีครรภ์ หรือผู้ป่วยเด็ก

1.3 ดอกซีซัยคลิน ขนาดยา 50-100 มิลลิกรัม วันละ 2 ครั้ง ใช้ได้ผลดีในผู้ป่วยที่ใช้เตตราไซคลินไม่ได้ผล พบเชื้อดื้อยาน้อยมาก แต่ผลข้างเคียงที่สำคัญของยา คือ ปฏิกิริยาไวต่อแสงแดด

1.4 มิโนซัยคลิน ขนาด 100-200 มิลลิกรัมต่อวัน ยาดูดซึมดีกว่าเตตราไซคลิน ใช้ได้ผลดีกว่าเตตราไซคลิน อุบัติการณ์การดื้อยาของเชื้อต่ำมาก

ผลข้างเคียงของยาที่สำคัญ คือมีการสะสมเป็นเม็ดสีน้ำเงินจนถึงสีดำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณแผลเป็น⁽³⁰⁾

ผลข้างเคียงที่พบได้แต่น้อยมาก⁽³¹⁾ คือยาสามารถกระตุ้นให้เกิดดักอักเสบจากระบบภูมิคุ้มกัน และกลุ่มอาการที่เหมือนกับโรคเอสแอลอี

1.5 ไตรเมโทพริม-ซัลฟาเมทอกซาโซล

ใช้รักษาสิวได้ผลดี รวมทั้งสามารถใช้รักษาในรายที่เกิดรูขุมขนอักเสบจากเชื้อแกรมลบ

เนื่องจากยามีผลข้างเคียงมาก เช่น การแพ้ยาที่พบได้บ่อย และการกดการสร้างเม็ดเลือด จึงนิยมใช้ยานี้เฉพาะผู้ป่วยที่มีสิ่วรุนแรง

ผลข้างเคียงโดยรวมที่พบได้จากการใช้ยาปฏิชีวนะ (ยกเว้นไตรเมโทพริม-ซัลฟาเมทอกซาโซล) คือ รูขุมขนอักเสบจากเชื้อแกรมลบ เกิดจากผู้ป่วยได้รับยาปฏิชีวนะในระยะเวลานานๆ ทำให้เชื้อแกรมลบไม่สามารถคุมด้วยยารักษาสิ่วส่วนใหญ่ เชื้อจึงเจริญเพิ่มจำนวนมากขึ้นในช่องจมูกส่วนหน้า แล้วกระจายสู่ผิวหนัง โดยลักษณะอาการที่สำคัญคือมีตุ่มหนอง และตุ่มแดงอักเสบเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วหลังจากอาการสิ่วดีขึ้น

ลักษณะรอยโรคที่พบบ่อยที่สุดคือ ตุ่มหนองบนฐานอักเสบสีแดงชัดเจน จำนวนมาก ซึ่งเกิดจากเชื้อ *Enterobacter* หรือ *Klebsiella*

ลักษณะรอยโรคที่อาจพบได้คือ ตุ่มลักษณะใหญ่ไม่มีอาการ ซึ่งเกิดจากเชื้อ *Proteus*

การรักษาโดยให้แอมพิซิลิน หรือไตรเมโทพริม-ซัลฟาเมทอกซาโซล ถ้ารักษาด้วยยาปฏิชีวนะไม่ได้ผลให้ใช้ เเรตินอยด์ชนิดรับประทาน ให้รับประทานจนครบขนาดยา

2. การรักษาด้วยยาฮอร์โมน

เป้าหมายในการรักษาด้วยยาฮอร์โมน คือต้านฤทธิ์แอนโดรเจนที่มีผลต่อต่อมไขมันที่ขาเขี้ยวโดยใช้เอสโตรเจน, ยาต้านแอนโดรเจน และยาอื่นที่มีผลลดการสร้างแอนโดรเจนจากรังไข่ หรือต่อมหมวกไต รวมถึงยาคุมกำเนิด, ยาไกลโคคอร์ติคอยด์ และฮอร์โมนที่กระตุ้นการหลั่งฮอร์โมนโกนาโดโทรปิน

2.1 เอสโตรเจน สามารถลดการสร้างไขมันที่บวมได้ โดยใช้ขนาดยาสูงกว่าขนาดยาที่ใช้ยับยั้งการตกไข่ ผู้ป่วยควรได้รับการตรวจเต้านม และตรวจมะเร็งปากมดลูกก่อนการให้ยา

ผลข้างเคียงที่รุนแรงของยา คือ มีการแข็งตัวของเลือดผิดปกติ และความดันโลหิตสูง แต่พบได้น้อยมากในผู้หญิงอายุน้อย

ปัจจุบันใช้เอสโตรเจนเพื่อการรักษาสิวน้อยลง เนื่องจากมียาใหม่ๆมาทดแทน

2.2 ยาคุมกำเนิดชนิดกิน ปัจจุบันนิยมใช้ยาคุมกำเนิดที่มีส่วนผสมของเอสโตรเจน และโปรเจสทิน

มีการศึกษา⁽³²⁾พบว่า ยาคุมกำเนิดสามารถรักษาสิวได้ดีเมื่อเทียบกับยาหลอกอย่างมีนัยสำคัญ หลังจากใช้ยา 6 รอบประจำเดือน

ผลข้างเคียงที่พบได้ คือคลื่นไส้ อาเจียร, น้ำหนักเพิ่ม, เต้านมคัดตึง, ประจำเดือนไม่มาและฝ้า

2.3 ยาไกลโคคอร์ติคอยด์ เนื่องจากยามีฤทธิ์ต้านการอักเสบได้ดี ยาขนาดสูง อาจได้ผลดีในผู้ป่วยสิ่ว โดยในทางปฏิบัติเนื่องจากกลัวเรื่องผลข้างเคียงของยา มักให้เฉพาะผู้ป่วยสิ่วที่มีอาการรุนแรง และให้ในระยะเวลาสั้นๆ รวมทั้งมักจะมีสิ่วขึ้นใหม่หลังจากหยุดยา และถ้าใช้ระยะเวลาานานอาจทำให้เกิดสิ่วได้

สำหรับยาขนาดต่ำ มีการแนะนำให้ใช้ผู้หญิงที่มีดีไฮโดรอีพิแอนโดรสเตอโรน ซัลเฟตในเลือดสูง ที่สัมพันธ์กับการขาดเอนไซม์ 5 α -รีดิวเทอหรือ 5 α -รีดิวเทอไฮดรอกซีเลส หรือในผู้ที่มีฮอร์โมนแอนโดรเจนสูง เพร็ดนิโซโลนขนาดต่ำ (2.5-5 มิลลิกรัม) หรือเด็กซาเมธาโซล สามารถให้รับประทานก่อนนอนเพื่อลดการสร้างแอนโดรเจนจากต่อมหมวกไต

มีการศึกษาพบว่าการใช้ยาไกลโคคอร์ติคอยด์ร่วมกับเอสโตรเจนสามารถใช้รักษาสิ่วที่ต่อต่อการรักษาในผู้หญิงได้ ซึ่งเชื่อว่าเป็นฤทธิ์ร่วมกันของยาทั้ง 2 ชนิด ในการลดการสร้างไขมันที่บวม⁽³³⁻³⁵⁾

2.4 ยากระตุ้นการหลั่งฮอร์โมนโกนาโดโทรปิน

ยานี้ออกฤทธิ์ที่ต่อมใต้สมองโดยมีผลต่อการหลั่งโกนาโดโทรปินมีผลลดการสร้างสารสเตอรอยด์จากรังไข่ในผู้หญิง สามารถรักษาโรคที่มีการสร้างแอนโดรเจนมากผิดปกติได้จากรังไข่ได้

นอกจากนี้ยังสามารถใช้รักษาสิว และภาวะขนดกในผู้หญิงที่มี และไม่มีการทำงานของต่อมไร้ท่อผิดปกติได้

ผลข้างเคียงของยา คือทำให้เกิดภาวะกระดูกพรุน และอาการคล้ายคนชงววัยหมดประจำเดือน

2.5 ยาต้านแอนโดรเจน

2.5.1 ไซโปรทีโรน อะซีเตท

ยามีฤทธิ์ยับยั้งที่ตัวรับของแอนโดรเจน นิยมใช้รักษาสิวในประเทศแถบยุโรปโดยใช้ร่วมกับเททนิซิล เอสตราไดออกอลซึ่งมีอยู่ในยาคุมกำเนิด

ยานิดนี้ไม่มีขายในสหรัฐอเมริกา

2.5.2 สไปโรโรนแลคโตน

ออกฤทธิ์ยับยั้งที่ตัวรับของแอนโดรเจน และยับยั้งเอนไซม์หน้าอัลดฟารีดักเตส ขนาด 50-100 มิลลิกรัม รับประทาน 2 ครั้งต่อวัน พบว่าช่วยลดการสร้างไขมันที่มุม และรักษาสิวได้⁽³⁶⁾

ผลข้างเคียงขงยานี้คือ ทำให้เกิดภาวะโปแตสเซียมในเลือดสูง, ประจำเดือนมาไม่สม่ำเสมอ, เต้านมคัดตึง, ปวดศีรษะ และอ่อนเพลีย

เนื่องจากยามีฤทธิ์ต้านแอนโดรเจนจึงเสี่ยงต่อการเกิดความผิดปกติในการพัฒนาการของเพศในทารกเพศชายในครรภ์

การลดความเสี่ยงต่อทารก และอาการผิดปกติของประจำเดือนสามารถลดลงได้ โดยใช้นานี้ร่วมกับยาคุมกำเนิดชนิดรับประทาน⁽³⁷⁾

2.5.3 ฟลูตาไมด์

ออกฤทธิ์ยับยั้งที่ตัวรับของแอนโดรเจน โดยใช้ขนาดยา 250 มิลลิกรัม วันละ 2 ครั้ง ร่วมกับยาคุมกำเนิดชนิดกิน สามารถใช้รักษาสิวหรือภาวะขนดกในผู้หญิงได้

มีรายงานผลข้างเคียง คือการเกิดตับอักเสบของทารกในครรภ์ ดังนั้นจึงควรหลีกเลี่ยงการใช้ยาในหญิงมีครรภ์

3. ยากลุ่มเรตินอยด์ ได้แก่ ไอโซเตรติโนอิน

ไอโซเตรติโนอิน เป็นอนุพันธ์ของกรดวิตามินเอ ตัวยาออกฤทธิ์ลดการสร้างไขมันของต่อมไขมันซีบาเซียล^(38,39) โดยการสร้างไขมันจะกลับสู่ปกติในช่วง 2-4 เดือน หลังจากหยุดยา แต่มีคนใช้บางคนพบว่าการสร้างไขมันลดลงถึง 1 ปี นอกจากนี้ยายังมีฤทธิ์ต้านการอักเสบ และมีผลต่อการสร้างเคอราตินของรูขุมขน

ยาไม่มีฤทธิ์ฆ่าเชื้อ *P. acnes* แต่พบว่า *P. acnes* ลดลงระหว่างการรักษาด้วยยา เนื่องจากการลดลงของไขมันในรูขุมขนซึ่งจำเป็นสำหรับการเจริญเติบโตของเชื้อ

ขนาดยาที่แนะนำให้ใช้คือ 0.5-1 มิลลิกรัมต่อน้ำหนักตัว 1 กิโลกรัมต่อวัน กรณีที่มีรอยโรคมากบริเวณอกหรือหลัง อาจต้องเพิ่มขนาดยาเป็น 2 มิลลิกรัมต่อน้ำหนักตัว 1 กิโลกรัม

ต่อวัน ในคนไข้ที่มีสิวอักเสบมากโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เป็นแกรนูโลมา สิวมักจะเป็นมากขึ้น หลังจากการให้ยา จึงแนะนำให้เริ่มต้นด้วยยาขนาดต่ำกว่า 0.5 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัมต่อวันและ อาจให้ยาเพริคินิโซลินรับประทาน 40-60 มิลลิกรัมต่อวันตั้งแต่ 1-2 สัปดาห์ก่อนเริ่มให้ยา และให้ร่วมกับยาใน 2 สัปดาห์แรก

ระยะเวลาการให้ยาประมาณ 5-6 เดือน แต่อาจให้ต่อไปในกรณีที่ยังตอบสนองไม่ดีต่อยา การตัดสินใจหยุดยาไม่จำเป็นต้องดูว่าสิวหายทั้งหมด เนื่องจากพบว่า อาการสิวจะยังดีขึ้น ในช่วง 1-2 เดือน หลังจากหยุดยา

ข้อบ่งใช้ : ยานี้แนะนำให้ใช้ในกรณีเป็นสิวอักเสบรุนแรง เนื่องจากต้องรับประทานยาเป็น ระยะเวลาานาน และเนื่องจากผลข้างเคียงของยาที่เกิดกับผิวหนัง และ เยื่อบุผิวหนัง โดยผู้ป่วย เกือบทุกคนพบว่า มีริมฝีปากแห้งอักเสบ และมากกว่าครึ่งหนึ่งของคนไข้พบว่า มีเยื่อบุผิวหนัง แห้ง, ผิวหนังแห้ง, เยื่อตาอักเสบ และมีอาการคันตามผิวหนัง

ผลข้างเคียงที่พบบ่อยลงมา คืออาการปวดข้อ และปวดกระดูก, ผอมบาง, ปวดศีรษะ ร่วมกับควมดันในกะโหลกศีรษะสูงขึ้น, การลอกของผิวหนังที่ฝ่ามือฝ่าเท้า อาการคลื่นไส้ อาเจียร และมีรายงานว่า พบการงอกของกระดูกในผู้ป่วยที่ได้ยาขนาดสูงเป็นระยะเวลาานาน เพื่อรักษาโรคที่มีความผิดปกติในการสร้างเคอราติน

ผลข้างเคียงที่สำคัญที่สุดของยานี้ คือผลต่อการสร้างอวัยวะของเด็กในครรภ์ (แต่ไม่มีผล ทำให้เกิดการกลายพันธุ์) ความผิดปกติของทารกในครรภ์จะพบสูงสุดช่วงอายุครรภ์ 3 สัปดาห์^(40,41) ดังนั้นจึงควรระมัดระวังอย่างมากในการใช้ยากับผู้ป่วยเพศหญิงวัยเจริญพันธุ์ โดยต้อง อธิบายผลข้างเคียงทั้งหมดที่เกิดขึ้นได้ ทำการตรวจการตั้งครรภ์ได้ผลลบภายใน 2 สัปดาห์ ก่อนเริ่มยา และผู้ป่วยจะต้องคุมกำเนิดโดยใช้วิธีที่เชื่อถือได้สูงอย่างน้อย 2 วิธี เช่นการใช้ยา คุมกำเนิดชนิดกินร่วมกับการใช้ถุงยางอนามัย ซึ่งผู้ป่วยห้ามตั้งครรภ์อย่างน้อย 1 เดือน หลังจากหยุดยา

ผลข้างเคียงที่พบบได้น้อยมาก คือเกิดแกรนูเลชันบริเวณรอยโรค ซึ่งถ้าเกิดขึ้นจะต้องลด ขนาดยาหรือหยุดยา และอาจให้กลูโคซติคอยด์ในรูปรับประทานหรือฉีดที่รอยโรค

ความผิดปกติทางห้องปฏิบัติการ

1. มีการเพิ่มขึ้นของไขมันไตรกลีเซอไรด์, ค่าอัตราการตกตะกอนของเม็ดเลือดแดง, เกร็ดเลือด และเอนไซม์ตับ
2. ค่าในเลือดที่ลดลงคือ เม็ดเลือดแดง, เม็ดเลือดขาว และไลโปโปรตีนชนิดความหนาแน่นสูง
3. มีเม็ดเลือดขาวในปัสสาวะเพิ่มขึ้น

การเพิ่มขึ้นของไขมันไตรกลีเซอไรด์จะแปรผันตามขนาดยาที่ได้รับเมื่อรวมกับผลของ ไลโปโปรตีนชนิดความหนาแน่นสูงที่ลดลง จะทำให้ผู้ป่วยเสี่ยงต่อการเกิดโรคหลอดเลือดหัวใจ อุดตัน

ดังนั้นผู้ป่วยที่จะได้ยาควรตรวจเลือดดูไขมัน, ตับ และเม็ดเลือด เพื่อเป็นพื้นฐาน โดยต้อง เจาะเลือดซ้ำที่ 3-4 และ 6-8 สัปดาห์ของการรักษา ถ้าได้ค่าปกติในช่วง 6-8 สัปดาห์ ไม่จำเป็นต้อง

ตรวจเลือดอีก ถ้าไขมันไตรกลีเซอไรด์สูงขึ้นไปมากกว่า 500 มิลลิกรัมต่อเดซิลิตร ต้องเจาะเลือดติดตามบ่อยมากขึ้น ถ้าค่าไตรกลีเซอไรด์สูงกว่า 700 มิลลิกรัมต่อเดซิลิตร ให้หยุดการรักษา หรือให้ยาลดไขมัน เช่น เจ็มไฟโบรซิล

การดำเนิน และการพยากรณ์โรค

รอยโรคอาจเริ่มเป็นได้ตั้งแต่อายุ 6-8 ปี หรืออาจไม่มีอาการเลยจนกระทั่งอายุ 20 ปี โรคมักเป็นหลายปี แต่สามารถหายได้เองโดยไม่ทราบสาเหตุ ส่วนใหญ่มักหายในช่วงอายุ 20 ปีเศษ แต่บางคนอาจมีรอยโรคจนอายุ 30-40 ปี การกระจายของรอยโรค และความรุนแรงไม่แน่นอนในผู้หญิงพบว่ามีความสัมพันธ์กับการมีประจำเดือน

การพยากรณ์โรคดีเกือบทุกรายสามารถหายเองได้ แต่สิ่งที่เหลืออยู่คือ รอยแผลเป็น ซึ่งถ้าได้รับการรักษาที่เหมาะสมจะเหลือรอยแผลเป็นอยู่น้อยมาก